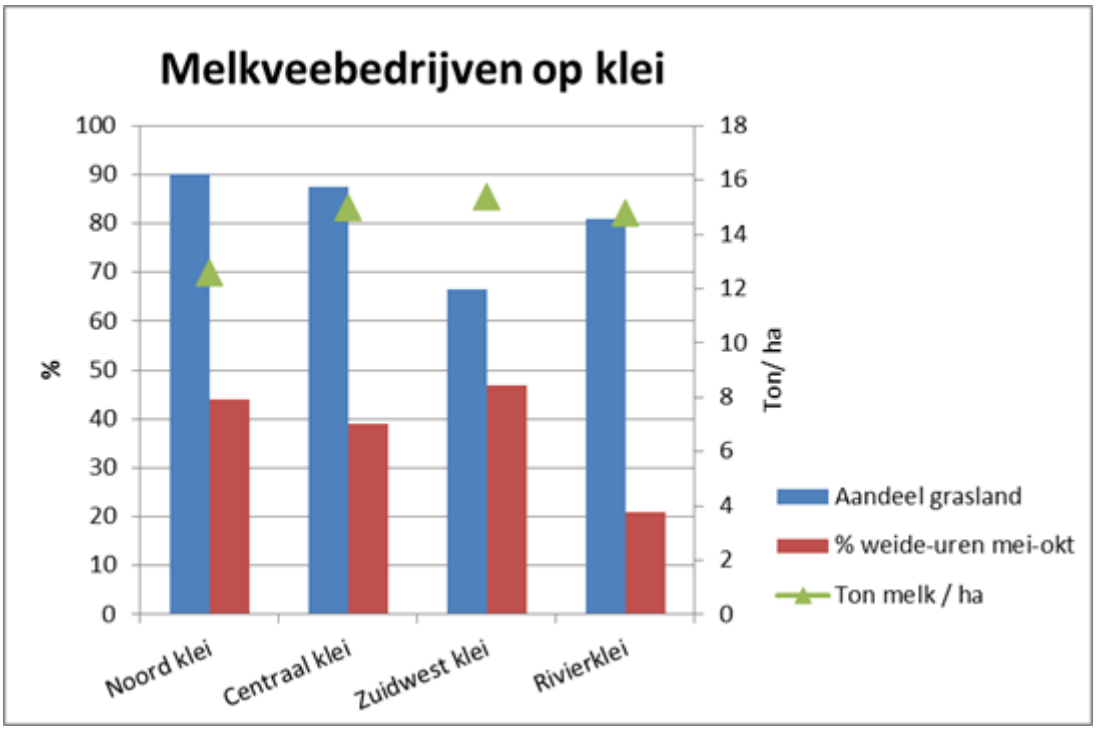
Melkvee in de kleiregio's

In dit artikel worden de structuur- en bedrijfskenmerken van melkveebedrijven in de diverse kleiregio's beschreven. De kleiregio wordt ingedeeld in vier subregio's. Dat zijn het Noordelijk kleigebied, het Centraal kleigebied, het Rivierkleigebied en het Zuidwestelijk kleigebied. Op basis van de gegevens van de landbouwtelling t/m 2008 en het Bedrijven-Informatienet van het LEI, onderdeel van Wageningen UR, is duidelijk dat er verschillen zijn in de structuur van de melkveebedrijven tussen deze vier kleigebieden.

Algemene kenmerken melkveebedrijven

De melkveebedrijven in het Noordelijk kleigebied zijn groter, hebben minder melk per hectare en een hoger aandeel grasland dan in de andere kleiregio's. Melkveebedrijven in het Rivierkleigebied hebben een groter aandeel snijmaïs evenals de melkveebedrijven in het Zuidwestelijk zeekleigebied. In laatstgenoemde regio worden op de melkveebedrijven bovendien wat meer overige gewassen geteeld waardoor het aandeel grasland daar het laagst is van alle vier kleiregio's. De melkveebedrijven in het Centraal kleigebied lijken, qua hoeveelheid melk per hectare, veel op de melkveebedrijven in het Rivierkleigebied maar ze hebben wat minder snijmaïs. In het Rivierkleigebied werden de koeien in de jaren 2006-2008 minder geweid dan in de drie andere kleiregio's (figuur 1, gemiddelde over de periode 2006-2008). Het percentage weide-uren is het aantal weide-uren gedeeld door het totaal aantal uren in de periode mei tot oktober maal 100.

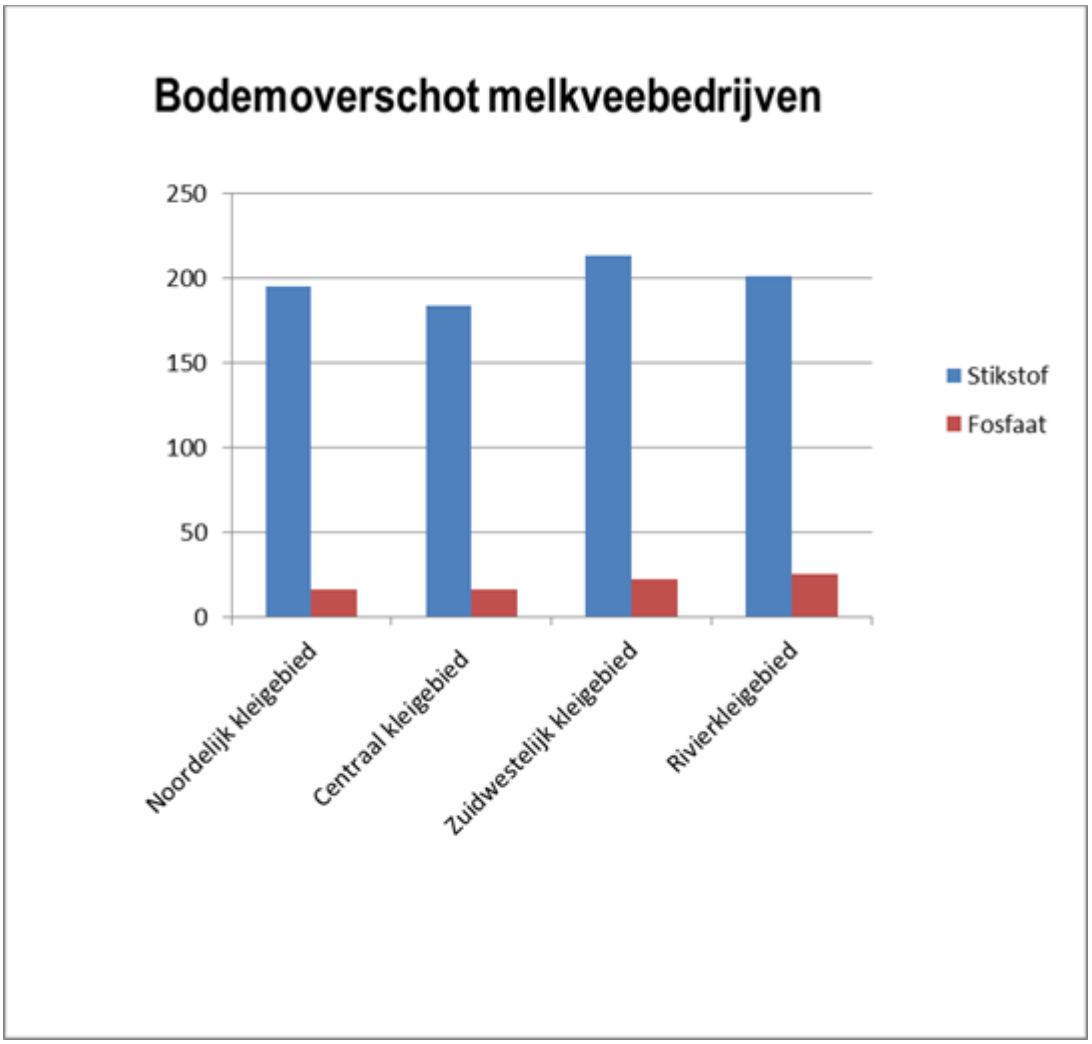
Bron: CBS landbouwtelling, LEI bewerking; Bedrijven-Informatienet van het LEI

Figuur 1. Enkele kenmerken van de melkveebedrijven in de vier delen van de kleiregio (2006-2008).

Bodemoverschotten op melkveebedrijven

De vraag is of de verschillen in structuur- en bedrijfskenmerken zijn terug te vinden in de

bodemoverschotten voor stikstof en fosfaat. Er is nooit een verband aangetoond tussen de bedrijfsomvang en de hoogte van de bodemoverschotten. Verschillen in intensiteit (hoeveelheid melk per hectare, jongvee per 10 melkkoeien) en verschillen in aandeel grasland, snijmaïs en overige gewassen tussen bedrijven zouden kunnen doorwerken in de hoogte van de bodemoverschotten. Gras en mais verschillen in bemestingsbehoefte en gewasafvoer en bij intensievere bedrijven wordt meer voer aangekocht en mogelijk ook meer dierlijke mest afgevoerd.

Figuur 2 Bodemoverschot (kg/ha) op melkveebedrijven in de kleiregio's.

Bedrijfsvoeringaspecten in relatie tot bodemoverschotten

Toch blijken verschillen in intensiteit en verschillen in aandeel grasland en snijmaïs niet bepalend te zijn voor de hoogte van de bodemoverschotten voor stikstof en fosfaat. Voor de jaren 2006-2008 heeft het LEI daar wat intensiever naar gekeken en dan blijkt dat de verschillen in bodemoverschot tussen de vier kleiregio's meer worden bepaald door bedrijfsvoeringaspecten. In het Rivierkleigebied en in het Zuidwestelijk kleigebied waren de bodemoverschotten hoger doordat in het Zuidwestelijk kleigebied meer stikstof werd bemest waarvan de helft door een hoger kunstmestgebruik. In het Rivierkleigebied werd meer fosfaat met voer aangevoerd. In het Centraal kleigebied was sprake van

een hogere gewasopbrengst waardoor meer stikstof en fosfaat met het geoogste gewas wordt afgevoerd wat het bodemoverschot verlaagt.

Verschillen in bedrijfsvoering op melkveebedrijven zijn veel bepalender voor de hoogte van het bodemoverschot voor stikstof en fosfaat dan verschillen in bedrijfsstructuur.

Aart van den Ham (LEI, onderdeel van Wageningen UR)

LMM e-nieuws, april 2012